

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

จากการที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ในเรื่องการกำหนดค่าเสียหายกรณีการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้ามาแล้ว พอสรุปได้ว่า สิทธิในเครื่องหมายการค้าเป็นสิทธิในทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม เป็นสิทธิที่ผู้เป็นเจ้าของมีสิทธิใช้แต่เพียงผู้เดียว เป็นสิทธิในทางนิเสธ กล่าวคือ เป็นสิทธิในทางป้องกันมิให้ผู้อื่นมาล่วงละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าของตนและทั้งเป็นสิทธิในการเรียกร้องให้ผู้อื่นรับผิดชอบตนได้ด้วย การละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าเป็นการกระทำไปเพื่อผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์หรือธุรกิจการค้า กฎหมายเครื่องหมายการค้า ไม่ได้มุ่งคุ้มครองสิทธิและประโยชน์ของเจ้าของเครื่องหมายการค้าโดยเฉพาะเจาะจงเท่านั้นแต่ยังได้มุ่งคุ้มครองถึงประโยชน์ของสาธารณชนด้วย

ตามกฎหมายเครื่องหมายการค้าของต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ เช่น ญี่ปุ่นและสาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น ได้มีหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าเสียหายกรณีการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าไว้อย่างชัดเจนและแน่นอน

ตามหลักกฎหมายของอังกฤษ ในคดีเรียกร้องค่าเสียหายจากการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า ผู้เป็นเจ้าของสิทธิสามารถเรียกร้องค่าเสียหายหรือผลกำไรที่ควรจะได้รับเพียงอย่างเดียวหนึ่ง ค่าเสียหายนั้นเรียกร้องให้ชดใช้โดยการฟ้องคดีตามหลักกฎหมาย ส่วนผลกำไรเรียกร้องตามหลักเอ็คควิตี้ คือหลักความยุติธรรม

นอกจากนี้ ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าโดยจงใจ

หรือจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เป็นเจ้าของสิทธิในเครื่องหมายการค้า ศาลของอังกฤษจะกำหนดค่าเสียหายให้ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เป็นเจ้าของสิทธิเพิ่มเติมขึ้นนอกจากค่าเสียหายธรรมดาด้วย เพื่อตอบแทนความรุนแรงแห่งพฤติการณ์ของการกระทำละเมิดซึ่งเรียกค่าเสียหายในส่วนนี้ว่าค่าเสียหายในเชิงลงโทษ

สำหรับสหรัฐอเมริกา แนววินิจฉัยของศาลสูงสุดเคยดำเนินไปในทางยอมรับว่า ศาลเอ็ดควิตต์อาจตัดสินให้ค่าเสียหายและผลกำไรไปพร้อมกันได้ในการตีค่าการชดใช้คืนซึ่งผลกำไรที่จำเลยได้รับนั้นไม่เพียงพอทดแทนความเสียหายที่โจทก์ได้รับจริง

นอกจากนี้ กฎหมายกับศาลอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ยังได้บัญญัติและวางหลักเกณฑ์วิธีการในการเรียกร้องค่าเสียหายใดได้บ้างตลอดจนแนววินิจฉัยในการใช้ดุลพินิจกำหนดค่าเสียหายซึ่งได้กล่าวไว้โดยละเอียดแล้วในบทที่ 3 และบทที่ 4

ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าของญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี ได้มีบทบัญญัติการกำหนดค่าเสียหาย กรณีการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าไว้ในมาตรา 38 และมาตรา 67 ตามลำดับ ซึ่งมีข้อความและบทสรุปโดยละเอียดทั้งได้ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบไว้แล้วในบทที่ 3 และบทที่ 4 เช่นเดียวกัน

แต่ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ของไทยมิได้มีบทบัญญัติในเรื่องนี้ไว้โดยเฉพาะ จึงต้องนำบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 มาปรับใช้ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลอย่างกว้างขวางในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนโดยวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด จึงขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบ และการรับฟังข้อเท็จจริงของศาลและอำนาจในการใช้ดุลพินิจของศาล

การที่ศาลไทยมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าเสียหายกรณีการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าได้อย่างกว้างขวาง แต่การบังคับใช้กฎหมายกลับมี

ลักษณะจำกัดครัดเคร่งและไม่แน่นอนชัดเจน มีการใช้ดุลพินิจในแต่ละคดีแตกต่างกัน โดยไม่สามารถจัดรวบรวมเป็นแนวทาง หรือหลักเกณฑ์แนวเดียวกันได้ แม้จะสามารถนำมาตรา 438 ปรับใช้ในกรณีเช่นนี้ต่อไป ก็ต้องใช้เวลาพัฒนาให้ศาลซึ่งเป็นผู้ใช้ดุลพินิจมีความเข้าใจต่อสิทธิในเครื่องหมายการค้า ซึ่งเป็นสิทธิในลักษณะพิเศษมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือให้มีการยอมรับการกำหนดค่าเสียหายในเชิงพาณิชย์ธุรกิจการค้า หรือเชิงเศรษฐศาสตร์ ทั้งการปรับใช้มาตรา 438 ยังไม่ค่อยเอื้ออำนวยให้ใช้การกำหนดค่าเสียหายในลักษณะที่เป็นค่าเสียหายเชิงลงโทษหรือเพื่อให้เป็นตัวอย่างเพื่อจะได้เป็นการป้องปรามมิให้มีการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าเกิดขึ้นอันจะก่อให้เกิดผลในการคุ้มครองสิทธิในเครื่องหมายการค้าอีกด้วย แต่ถ้าจะให้เหมาะสมแน่นอนชัดเจน และสามารถส่งเสริมพาณิชย์กรรม และอุตสาหกรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเครื่องหมายการค้าแล้ว สมควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายโดยกำหนดองค์ประกอบอันเป็นหลักเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อเป็นขอบเขตในการใช้ดุลพินิจกำหนดค่าเสียหายทางอาญาเดียวกับแนวทางของต่างประเทศ ซึ่งจะได้เสนอเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

ปัญหาในเรื่องการร้องขอใช้วิธีการคุ้มครองชั่วคราว เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าอันเป็นปัญหาต่อเนื่องกับปัญหาการกำหนดค่าเสียหายนั้น แม้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 116 จะมีบทบัญญัติให้ผู้เป็นเจ้าของสิทธิในเครื่องหมายการค้า อาจขอให้ศาลมีคำสั่งให้บุคคลผู้กระทำหรือกำลังกระทำการปลอม เลียน นำเข้ามาในราชอาณาจักร จำหน่าย เสนอจำหน่าย และมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าดังกล่าวระงับหรือละเว้นการกระทำดังกล่าวนั้นได้ก็ตาม แต่บทบัญญัติของมาตรา 116 ยังไม่ครอบคลุมถึงการป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า ซึ่งไม่ถึงขนาดเป็นความผิดมีโทษทางอาญาดังกล่าวตามที่ได้ศึกษาไว้ในบทที่ 4 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 132 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 254 ถึงมาตรา 264 ตลอดจนประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการส่งสินค้าออกไปนอกและการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2530 ซึ่งได้ให้เหตุผลไว้แล้วว่า ไม่มีผลคุ้มครองสิทธิในเครื่องหมายการค้าได้อย่างเต็มที่ดังได้ศึกษาวิเคราะห์ไว้แล้วในบทที่ 4 เช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงควรมีบทบัญญัติในเรื่อง

การร้องขอใช้วิธีการคุ้มครองชั่วคราวเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมาย-
การค้าไว้ให้ชัดเจนในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

ข้อเสนอแนะ

1. พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ควรมีบทบัญญัติ
ในเรื่องการเรียกร้องค่าเสียหาย ที่ผู้เสียหายควรจะได้รับไว้ในพระราชบัญญัติ
เครื่องหมายการค้าตั้ง เช่นพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าของผู้บ่ม มาตรา 38
ซึ่งในการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

(ก) ควรมีข้อความให้ผู้เป็นเจ้าของสิทธิในเครื่องหมายการค้า
จดทะเบียน หรือผู้เป็นเจ้าของสิทธิในเครื่องหมายการค้าไม่จดทะเบียนซึ่งมีกรณี
การลงขาย สามารถเรียกร้องต่อผู้ทำการละเมิด เพื่อให้ชำระค่าสินไหมทดแทน
ความเสียหายที่เกิดจากผู้ทำละเมิด หากผู้ทำละเมิดได้รับผลกำไรจำนวนใด ๆ
จากการทำละเมิด ก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำนวนเงินกำไรดังกล่าวเป็นความ
เสียหายที่ผู้เป็นเจ้าของสิทธินั้นได้รับ เจ้าของสิทธิดังกล่าวสามารถเรียกร้องค่า-
สินไหมทดแทนหรือผลกำไรได้อย่างใดอย่างหนึ่ง

(ข) ควรมีข้อความให้ผู้เป็นเจ้าของสิทธิในเครื่องหมายการค้า
จดทะเบียนสามารถเรียกร้องค่าเสียหายต่อผู้ทำการละเมิดต่อสิทธิในเครื่องหมาย
การค้าของตน เพื่อจำนวนเงินที่ตนควรจะได้รับโดยปกติจากการใช้เครื่องหมาย
การค้าจดทะเบียนของตนแทนความเสียหายซึ่งตนได้รับ แต่อย่างไรก็ดีในกรณีที่ค่า
เสียหายที่เรียกร้องมีจำนวนเงินสูงกว่าจำนวนเงินที่ผู้เป็นเจ้าของสิทธิในเครื่องหมาย-
การค้าได้รับ โดยปกติจากการใช้เครื่องหมายการค้าจดทะเบียนในกรณีเช่น
นั้น หากบุคคลซึ่งได้ทำการละเมิดต่อสิทธิในเครื่องหมายการค้าจดทะเบียน ไม่มี
เจตนาหรือไม่ได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในการทำละเมิด ควรให้ศาลหา
ข้อเท็จจริง เช่นนี้มาใช้พิจารณาในการกำหนดจำนวนเงินค่าเสียหายด้วย

(ค) ในการกำหนดจำนวนเงินค่าไถ่ ควรมีความใส่ใจที่จាក់ มีหน้าที่จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นถึงยอดขายของจำเลยเท่านั้นและให้จำเลยมีหน้าที่ พิสูจน์ให้ศาลเห็นถึงส่วนต่าง ๆ ที่เป็นค่าใช้จ่ายหรือการหักลบจำนวนใด ๆ ที่จำ- เลยประสงค์จะขอหักออกจากยอดจำนวนเงินค่าไถ่ และในกรณีที่ศาลเห็นว่า จำ- นวนเงินค่าสินไหมทดแทนที่ใช้ฐานของผลกำไรของจำเลยในการพิจารณามีจำนวน ที่ต่ำเกินไปหรือสูงเกินไป ให้ศาลมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจกำหนดจำนวนเงินที่ศาล เห็นว่าเป็นธรรมตามรูปคดีได้

2. พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ควรมีบทบัญญัติ ในเรื่องการร้องขอวิธีการคุ้มครองชั่วคราว เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า ท่านองเดียวกับกฎหมายเครื่องหมายการค้าของอังกฤษ (The Trade Marks Act ค.ศ. 1938) มาตรา 64 A (1) และ (2) ที่บัญญัติให้ เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่เสียหายสามารถร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ เพื่อนำยึดสินค้า ที่มีการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าได้ (แต่เห็นควรให้ศาลเป็นองค์การคุ้มครองสิทธิในเรื่องนี้) และตามกฎหมายเครื่องหมายการค้าของสหรัฐอเมริกา (The Lanham Act ค.ศ. 1964) มาตรา 34 ที่บัญญัติว่าศาลอาจมีคำสั่งใด ๆ เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนก็ได้ ในการแก้ไข เพิ่มเติมบทบัญญัติของพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ควรมีความให้ผู้เป็นเจ้าของสิทธิในเครื่องหมายการค้าจดทะเบียน หรือผู้เป็นเจ้าของ สิทธิในเครื่องหมายการค้าไม่จดทะเบียนในกรณีการลงขาย ซึ่งเห็นว่าการกำลัง จะมีการก่อความเสียหายแก่สิทธิของตน ผู้นั้นมีสิทธิขอให้ศาลมีคำสั่งในลักษณะที่เป็น การออกคำสั่งห้ามหรือการคุ้มครองชั่วคราวซึ่งอาจให้ระงับการกระทำหรือให้กระ ทำการบางอย่าง เช่น ขอให้มีการทำลายวัตถุซึ่งอาจก่อให้เกิดการทำละเมิด เช่น นั้น ขอให้มีการถอดถอนสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหลายที่อาจใช้ในการทำละเมิด เช่นนั้นหรือขอให้มีการกำหนดวิธีการใด ๆ อันจำเป็นเพื่อป้องกันการละเมิดนั้น เป็นต้น

จากบทสรุปและข้อเสนอแนะข้างต้น จะเห็นได้ว่า การนำบทบัญญัติแห่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 มาปรับใช้เป็นหลักเกณฑ์และ

วิธีการในการกำหนดค่าเสียหายในกรณีการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าและ
แนววินิจฉัยของศาลไทยนั้น พบว่าเป็นบทกฎหมายที่ให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดค่าเสียหาย
ได้อย่างกว้างขวาง แต่ศาลยังต้องใช้กฎหมายในลักษณะจำกัดครั้งเคร่งและการ
กำหนดค่าเสียหายมีความเหมาะสมกับความแน่นอนชัดเจนยังไม่เพียงพอ ถ้า
จะได้มีบทบัญญัติเพิ่มเติมในกฎหมายเครื่องหมายการค้าของไทยในปัจจุบัน ดังข้อ
เสนอแนะข้างต้น ก็เชื่อได้ว่าจะทำให้ศาลมีหลักเกณฑ์และวิธีการตลอดจนขอบเขต
การใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าเสียหายกรณีการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า
ได้เหมาะสมแน่นอนชัดเจนยิ่งขึ้น และเป็นไปในแนวทางเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน
อันจะทำให้กฎหมายเครื่องหมายการค้า เป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งในการส่งเสริม
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติได้อย่างแท้จริง